EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
Államtudományi és Pénzügyi Tanszék
Budapest, V., Egyetem tér 1—3.
Archivum 94

Uj magyar értelmiséget nevelő intézet születik

Írta: Féja Géza

Biztató jel villant fel ismét a magyar látóhatáron. A reggeli lapok hirül adták, hogy *táj- és népkutató központot* létesit *Teleki* Pál. A híradás azt is elmondja, hogy az új intézet közvetlenül *a vallás- és közoktatásügyi miniszter* felügyelete alatt áll majd, tehát megvan a biztositék is, hogy *munkás élet és felelős szellem* uralkodik majd benne.

Ez az intézet nem fullad *a bürokrácia* útvesztőjébe, s nem is lesz belőle élettől elvonatkoztatott tudomány melegágya. A kultuszminiszter legfőbb irányitása mellett *Magyary* Zoltán és *Győrffy* István professzorok vezetik, s a központ tagjai olyan *fiatal társadalomtudósok* lesznek, akik nemcsak *tudományos felkészültségükről* tettek tanubizonyságot, hanem *szellemi bátorságukról* is és *félreérthetetlenül állást foglaltak a népi gondolat mellett.*

Az intézetben különben minden vonatkozásban *a fiatalság jut elsősorban szerephez*, s a kutató munkába az egyetemi fiatalság mellé már eleve bekapcsolják *a parasztfiatalságot is.*

A kultuszminiszter lépése *a korszerű magyar gondolat* újabb diadala. Már nemcsak magányos harcosok hirdetik, hogy a magyar érdeklődésnek *befelé* kell fordulnia s minden erőnkből a teljes tiszta *magyar tudatot* kell felépitenünk. Már nemcsak »megszállott« írók hirdetik, hogy *országismeret, népismeret és nemzetismeret* nélkül hiába ábrándozunk felelősségteljes és népével összeforrott középosztályról. Már nemcsak halk magánvéleményként hangzik a pusztában kiáltó szó, hogy szépek, szükségesek a *külföldi kollégiumok*, de belső »kollégiumra«, nemzetet nevelő *magyarságtudományra is* szükségünk van s ebben a »kollégiumban« részt kell vennie *az egyetemes magyarságnak.* Ezek az igazságok már a magyar kormányzat igazságai is.

A magyar *táj- és népkutató intézet* abból a felismerésből születik, hogy *fontos minden élet, minden rög, minden kő, ami magyar.* Számba kell venni *minden bajt, minden betegséget* s nyilván kell tartani *minden erőforrást, minden értéket.* Szervet kell teremteni, élesen látó, különös érzékenységgel felruházott szervet, mely a magyarság életének minden rezdülését tudomásul veszi, de nem áll meg a tudomásulvételnél, hanem a jövő épitő, igaz útjait is megrajzolja.

Olyan intézet ez, mely magához fűzi majd *az egész közoktatást, az egész közigazgatást.* Az elemi iskolák éppenúgy műhelyei lesznek, mint az egyetemek s nemcsak adatokat gyüjt, hanem az elemi iskolától kezdve az egyetemig arra nevel, hogy folytonosan befelé kell figyelnünk, a belső élményekhez kell hűnek lennünk. Az új intézet tehát belenyul *az értelmiség szellemének* kialakításába. Egész életre szóló élményeket, tehát *magyar hivatást éget* az útnak induló értelmiség szellemébe.

Az új intézet végigkutatja majd az országot s nemcsak *szociális bajokra* bukkan, nemcsak sürgős gazdasági és népegészségügyi tennivalókra döbben rá, hanem megismeri *a magyar nép természetét, lelkivilágát, pusztuló kultúrájának emlékeit,* feltörekvő ösztönének forró, gazdag világát. A legmélyebb magyarság kopogtat majd ennek az intézetnek az ajtaján s kér utat a városba, a szellemi, politikai életbe. Úgy az adatokat gyüjtő ifjúság, mint pedig az adatokat feldolgozó szerepek *a közvetlen magyar élmények* kohójából teremnek, a magyar purgatóriumból, melyből csak *megtisztultan* s *történelmi hivatással* lehetséges kikerülni.

Nagyon üdvös, hogy a felvidéki felszabadulásának küszöbén történnek ilyen döntőfontosságú elhatározások. *Méltó feleletek* ezek minden ellenséges propagandának és megfontolandó üzenetek *egész Európának.* A magyar igazság győzelme s *a csonka ország határbörtönéből* való kiszabadulás *új népet* teremt belőlünk. Húsz esztendő tespedése után egyre-másra szabadulnak fel épitő erőink, teremtő szándékaink. S ezen azután nem is fogunk megállani.

Nemrégen mutattunk rá *Keresztes-Fischer* Ferenc szociálpolitikai törekvéseink *elsőrangú jelentőségére.* Most a magyar kultuszminiszter hasonlóképpen nagyszabású belső munkatervvel lépett a közönség elé. Nem »javitgató«, toldozó-foldozó szándékok ezek, hanem *a belső fordulat* szándékának tengelyei. A dalidós, szavaló magyarkodás helyét gyors ütemben a munka, a hivatás, az eleven élmények gyarsága foglalja el.

Egyre előbbre kell törnünk [illegible] út. A munka rengeteg [illegible] óriásiak, de éppen ez az út. Újra végig kell [illegible] nyoznunk *az egész múltat, a szellemi termés egészét.* Minden [illegible] két ki kell bányásznunk s eleven erőként a közösségbe kell plántálnunk. A nagy belső fordulat jelentőségét *a magyar közoktatásnak* is meg kell éreznie, hozzá kell igazodnia. Gyarlóak a *népkönyvtáraink*, kezdetleges még *iskolánkivüli népművelésünk, népköreinkben* többnyire alig pislákol az élet. Csupa újjáteremtésre, újjászervezésre várakozó terület ez.

A szép kezdet után a méltó folytatást várja az egész komoly, érett magyar közvélemény. Itt az idő, hogy munkában s hivatásvállalásban oldódjanak fel *minden ellentétek és különbségek.* Itt az idő, hogy az elvégzett munkateljesítmény, a diadalmas teremtőerő állapitsa meg a magyar élet *új s igazabb rangsorát.*

Húsz esztendő szenvedései közepette megtanultuk, hogy miként kell országot épitenünk. Jól tudjuk, hogy *szociális igazsággal és tiszta magyar szellemmel* kell minden rögét »megkötnünk«. A magyar táj és népkutató intézet fontos lépés ezen az úton. Társadalomismeretet szerez, megveti *az új magyar társadalomtudomány* alapjait. Bizvást reméljük, hogy ez az intézet *Teleki Pál kultúrpolitikai programjának csupán egy lépése.* Mennél gyorsabb ütemben történnek az ilyen lépések, annál közelebb jutunk a *tartós magyar egység* megszületéséhez.